

Motion till riksdagen 2021/22:2471

av **Cassandra Sundin m.fl. (SD)**

Samiska utbildningsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utveckla forskningscentret Vaartoe/Cesam och i förlängningen inrätta ett fristående nationellt samiskt forskningscentrum och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt universitet för samisk kultur och utbildning samt de samiska språken ska utses och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De samiska folken har levt i Sverige i hundratals år och utgör en urbefolkning tillika nationell minoritet i landet. Samisk kultur och det samiska språket har dock utmanats och trängts tillbaka genom historien. Detta till trots lever det kvar runtom i Sapmí, men dess existens är för framtiden inte tryggad, eftersom få förmedlar, lever i och talar de samiska kulturella och språkliga variationerna. De som talar de samiska språken blir allt färre och då dessa är hotade medför detta självklart att en stor del av kulturen också är hotad, då språk och kultur går hand i hand. Särskilt allvarligt är läget i de sydsamiska delarna och bland de mindre språken bland samerna.

Trots samernas långvariga bakgrund och särpräglade näringar, kultur och språk i landet, har forsknings-, språk- och utbildningsväsende släpat efter. Staten har varit dåliga på att möta samer med medel och resurser för de plattformar och språk- och utbildningsinstitutioner som kan behövas för att bevara, främja och utbilda i samiska språk och samisk kultur, efter den samiska minoritetens premisser.

Centrum för samisk forskning

I Umeå finns sedan år 2000 visserligen Vaartoe – centrum för samisk forskning (CeSam), vilket ska fungera som en mötesplats och resurscenter kring forskning om

samer, samiska språk och samiska förhållanden i stort. Centret ska också anordna seminarier, samverka med samiska organisationer och andra universitet, samt sprida kunskap i samiska frågor. Vaartoe/CeSam fyller en viktig funktion genom sin omfattande, tvärvetenskapliga och framgångsrika samiska forskning. Man har även samarbete med andra universitet, högskolor och forskningsinstitutioner om samisk forskning. Detta arbete är ovärderligt för den samiska kulturens existens och ställning i Sverige idag.

Samtidigt har Vaartoe/CeSam givetvis begränsade resurser, som avdelningsenhet under Umeå universitet, även om man kan dra nytta av skalfördelar och kommunikationskanaler. Därför är det av stor vikt att Vaartoe/CeSam får medel för att ha möjlighet att utöka och stärka sin verksamhet. Vidare skulle denna utveckling i förlängningen kunna lägga grunden för ett fristående nationellt samiskt forskningscentrum.

Nationellt universitet för samisk kultur och utbildning

Det finns ett behov av ett större nationellt säte i det svenska området av Sapmí för samisk kultur och utbildning. Därför är det av intresse att ett nationellt universitet, eller liknande verksamhet vid befintligt universitet, inrättas liknande högskolan i Kautokeino. Samer som nationell minoritet och en av ursprungsbefolkningarna i Sverige bör ha rätt att tillgå en större institution för alla de grenar som rör den samiska kulturen.

Därför är det av stor vikt att Sverige kan erbjuda ett nationellt universitet för samisk kultur, utbildning och de samiska språken, ett fristående nationellt samiskt forskningscentrum, samt tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning vara delaktig i ett gemensamt samiskt språkcentrum för hela Sapmí.

Cassandra Sundin (SD)

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Jonas Andersson i Lingham (SD)